

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Ректор
Хмельницького університету
управління та права
імені Леоніда Юзькова, доктор
юридичних наук, професор

Олег ОМЕЛЬЧУК

21 листопада 2025 р.

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертаційного дослідження **Данілової Анни Вікторівни** на тему **«Юридична відповідальність за порушення законодавства про запобігання виникненню і поширенню особливо небезпечних інфекційних хвороб»**, поданої на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 Право у галузі знань 08 Право

ВИТЯГ

з протоколу засідання міжкафедрального семінару кафедри кримінального права та процесу та кафедри конституційного, адміністративного та фінансового права Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова № 18 від 21 листопада 2025 року

ПРИСУТНІ:

Кафедра кримінального права та процесу:

Крушинський С.А., завідувач кафедри, к.ю.н., професор; професор, Налуцишин В.В., професор кафедри, д.ю.н., професор; Циганюк Ю.В., професорка кафедри, д.ю.н., доцентка; Кравчук О.В., професор кафедри, доктор наук з державного управління, кандидат юридичних наук, професор; Захарчук В.М., доцент кафедри, к.ю.н., доцент, Волкотруб С.Г., доцент кафедри, к.ю.н., доцент; Виговський Д.Л., доцент кафедри, к.ю.н., доцент; Плисюк Н.М., професорка кафедри, к.ю.н., доцентка; Нікіфорова Т.І., доцентка кафедри, к.ю.н., доцентка; Хмелевська Н.В., доцентка кафедри, к.ю.н., доцентка; Присяжна А.В., доцентка кафедри, к.ю.н., доцентка, Бережний С.Д., доцент кафедри, к.ю.н., доцент; Семенюк-Прибатень А.В., доцентка кафедри, к.ю.н., доцентка, Козут І.А., в.о. викладача кафедри, Налуцишин Р.В., асистент кафедри, Голуб А.Є., в.о. асистента кафедри.

Кафедра конституційного, адміністративного та фінансового права:

Галус О.О., завідувачка кафедри, к.ю.н., доцентка, Бригінець О.О., професор кафедри, д.ю.н., професор, Гаврік Р.О., професор кафедри, к.ю.н.,

доцент, Солодка І.В, доцентка кафедри, к.ю.н, доцентка, Токар А.М., доцентка кафедри, к.ю.н, доцентка.

З присутніх – 4 доктори наук та 13 кандидатів наук – фахівців за профілем поданої на розгляд дисертації.

Запрошені: аспірантка кафедри кримінального права та процесу Данілова А.В.

ПОРЯДОК ДЕННИЙ:

Обговорення дисертаційного дослідження аспірантки Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова Данілової Анни Вікторівни на тему «Юридична відповідальність за порушення законодавства про запобігання виникненню і поширенню особливо небезпечних інфекційних хвороб», виконаного в Хмельницькому університеті управління та права імені Леоніда Юзькова та поданого на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 Право у галузі знань 08 Право, щодо рекомендації до розгляду та захисту в разовій спеціалізованій вченій раді.

СЛУХАЛИ:

Завідувача кафедри кримінального права та процесу, к.ю.н., професора Крушинського С.А., який запропонував учасникам обрати головуючого на засіданні фахового семінару. Професорка кафедри, д.ю.н., професорка Циганюк Ю. В. внесла пропозицію обрати головуючим на засіданні фахового семінару завідувача кафедри, к.ю.н., професора Крушинського С.А. Пропозицію підтримано одностайно.

Завідувача кафедри кримінального права та процесу, к.ю.н., професора Крушинського С.А., який повідомив присутніх про те, що Данілова Анна Вікторівна, 07.08.1997 року народження, у 2020 р. з відзнакою закінчила магістратуру юридичного факультету Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова за спеціальністю «Право», здобула кваліфікацію магістр права. З вересня 2020 року є аспіранткою кафедри кримінального права та процесу Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова.

З вересня 2020 року по серпень 2023 року працювала асистенткою кафедри конституційного, адміністративного та фінансового права Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова. З жовтня 2022 року дотепер є Головою Ради молодих учених Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова. З листопада 2023 року дотепер працює старшою викладачкою кафедри теорії та історії держави і права Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова.

Тема дисертаційного дослідження «Юридична відповідальність за порушення законодавства про запобігання виникненню і поширенню особливо небезпечних інфекційних хвороб» була затверджена вченою радою Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова 29 жовтня 2020 року (протокол № 5, рішення № 5).

Науковий керівник – професорка кафедри кримінального права та процесу Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова, кандидатка юридичних наук, доцентка Плисюк Наталія Миколаївна.

Дисертацію виконано відповідно до планів науково-дослідної роботи кафедри кримінального права та процесу Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова «Забезпечення прав людини у сфері боротьби зі злочинністю» (державний реєстраційний номер 0117U000106) та теми Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова «Управлінські та правові засади забезпечення сталого розвитку України як європейської держави» на 2017–2026 роки (державний реєстраційний номер 0117U000103).

СЛУХАЛИ:

виступ аспірантки Данілової А.В. яка доповіла присутнім основний зміст дисертаційного дослідження, зокрема обґрунтувала актуальність теми дослідження, науково-теоретичну та практичну значимість досліджуваної проблеми, визначила мету та завдання дослідження, основні положення, які виносяться на захист, висвітлила методологічну основу дисертації, охарактеризувала ступінь наукової розробки проблеми на сучасному етапі, виклала основні результати дослідження та сформулювала висновки і рекомендації, відповіла на запитання науково-педагогічних працівників кафедри.

Зокрема аспірантка зазначила, що в у результаті наукового дослідження міжнародного регулювання стандартів у сфері запобігання виникненню та поширенню особливо небезпечних інфекційних хвороб (далі – ОНІХ) виділено три основних етапи розвитку такого правового регулювання. Обґрунтовано, що оскільки карантин являє собою правовий режим, який обмежує основні права та свободи людини, порядок його встановлення, продовження та скасування, а також вичерпний перелік можливих обмежувальних заходів повинен бути встановлений окремим спеціальним законом про карантин. Аргументовано, що формулювання в ч. 1 ст. 325 КК України «завідомо могли спричинити поширення цих захворювань» слід розуміти як «делікт створення небезпеки в широкому значенні» що характеризує діяння, а не наслідки кримінального правопорушення і вступає в конкуренцію зі ст. 44-3 КУпАП, а тому наслідки в ч. 1 ст. 325 КК України слід передбачити лише у виді заподіяння реальної шкоди, а саме поширення відповідних хвороб.

Також у роботі доведено, що поширення ОНІХ слід кваліфікувати за ч. 2 ст. 325 КК України як спричинення інших тяжких наслідків, оскільки ОНІХ – це хвороби, для яких характерним є високий рівень смертності, що свідчить про небезпеку цих хвороб для життя людини та обґрунтовано, що звільнення особи, яка вчинила кримінальне правопорушення, передбачене ст. 325 КК України, від кримінальної відповідальності за ст. 46 КК України не допускається, оскільки шкода заподіюється не лише приватним інтересам, але й публічним, а також зважаючи на відмінність між кримінально-процесуальним та кримінально-правовим поняттям потерпілого. Аргументовано, що формулювання діяння в ч. 1 ст. 44-3 КУпАП та ч. 1 ст. 325 КК України повинно бути однаковим, враховуючи

єдність об'єкту адміністративно-правового та кримінально-правового посягання та сформульовано наступним чином «порушення встановлених відповідно до закону правил запобігання виникненню та поширенню інфекційних та масових неінфекційних хвороб».

У дисертаційному дослідженні удосконалено визначення суб'єкта кримінального правопорушення, передбаченого ст. 325 КК України; підхід щодо побудови санкцій адміністративного та кримінального правопорушення із врахуванням координаційних зв'язків між адміністративним та кримінальним правом; положення про те, що діяння в ч. 1 ст. 44-3 КУпАП виражено в одній формі – порушенні норм нормативно-правових актів різних рівнів (закони, підзаконні акти, рішення органів місцевого самоврядування) з питань запобігання виникненню та поширенню інфекційних хвороб; положення про те, що основний безпосередній об'єкт адміністративного правопорушення, передбаченого ст. 44-3 КУпАП та кримінального правопорушення, передбаченого ст. 325 КК України частково співпадає.

У дисертації розвинена думка про те, що фізичні особи-підприємці наділяються рівнозначними правами та обов'язками з юридичними особами, якщо вони здійснюють підприємницьку діяльність, а отже повинні нести й рівнозначну відповідальність. Також наводяться аргументи на користь доктринального підходу, згідно з яким «інші тяжкі наслідки» в ч. 2 ст. 325 КК України потрібно визначати у логіко-семантичному тлумаченні цього поняття, єдиною альтернативою якого є загибель людей та позиції, що застосування в ч. 2 ст. 325 КК України оціночного поняття «інші тяжкі наслідки» не сприяє єдності судової практики, часто порушує принцип правової визначеності, а тому слід відмовитися від цієї конструкції. Обґрунтовано пропозицію, що назва ст. 44-3 КУпАП повинна бути узгоджена з диспозицією частини першої, оскільки сьогодні вона є значно вужчою за змістом.

За результатами дослідження з метою удосконалення правового регулювання запропоновано нові редакції статей 44-3 і 325 ККУ.

По закінченню доповіді присутніми було поставлено до аспірантки Данілової А. В. такі питання:

Солодка І.В., кандидатка юридичних наук, доцентка, доцентка кафедри конституційного, адміністративного та фінансового права:

Питання: Обґрунтуйте чому ви пропонуєте санкцію ч. 1 ст. 44-3 КУпАП доповнити ще одним видом адміністративного стягнення – попередженням?

Відповідь: Дякую за питання. У науковій літературі вказується на безальтернативність санкцій ст. 44-3 КУпАП, проте натомість ст. 325 КК України є альтернативною, ч. 1 якої, наприклад, крім штрафу містить ще інші види покарань. Результати вивчення судової практики засвідчують, що в певних випадках осіб, які вчинили адміністративні правопорушення, передбачені ст. 44-3 КУпАП, звільняють від відповідальності, мотивуючи малозначністю діяння та обмежуючись усним зауваженням. Тому, видається логічним санкцію цієї норми доповнити попередженням. Це забезпечить диференційований підхід у процесі притягнення до адміністративної відповідальності.

Бригінець О.О., доктор юридичних наук, професор, професор кафедри конституційного, адміністративного та фінансового права:

Питання: Ви пропонуєте у ч. 1 статті 44-3 КУпАП таке формулювання «порушення громадянами встановлених правил». Чи будуть тоді притягуватись до відповідальності іноземці та особи без громадянства?

Відповідь: Дякую за питання. З цього приводу потрібно зазначити, що відповідно до ст. 16 КУпАП іноземці і особи без громадянства, які перебувають на території України, підлягають адміністративній відповідальності на загальних підставах з громадянами України. Тому просто вдавались до надмірної деталізації, щоб стаття була лаконічніша.

Гаврік Р.О., кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри конституційного, адміністративного та фінансового права:

Питання: Чому ви пропонуєте посилити адміністративну відповідальність саме за порушення правил самоізоляції та обсервації?

Відповідь: Дякую за питання. Відповідальність за порушення правил обсервації та самоізоляції повинна бути суворішою, оскільки особа надає відповідні зобов'язання (інформовану згоду) та знає про ризик зараження значної кількості людей через порушення нею відповідних правил, що безумовно має підвищену небезпечність таких дій порівняно з іншими порушеннями, особливо вчиненими з необережності.

Токар А.М., кандидатка юридичних наук, доцентка, доцентка кафедри конституційного, адміністративного та фінансового права:

Питання: Чому ви стверджуєте, що всі карантинні обмеження потрібно викласти в одному законі? Чому, наприклад, постанови КМУ недостатньо?

Відповідь: Дякую за питання. Велика палата Конституційного Суду України 8 серпня 2020 року ухвалила Рішення у справі за конституційним поданням Верховного Суду щодо відповідності Конституції України (конституційності) окремих положень постанови КМ України «Про встановлення карантину з метою запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, та етапів послаблення протиепідемічних заходів», в якому було наголошено, що обмеження конституційних прав і свобод людини і громадянина є можливим у випадках, визначених Конституцією України. Таке обмеження може встановлюватися виключно законом – актом, ухваленим Верховною Радою України як єдиним органом законодавчої влади в Україні; встановлення такого обмеження підзаконним актом суперечить Конституції України.

Крушинський С.А., кандидат юридичних наук, професор, завідувач кафедри кримінального права та процесу

Питання: Чому тема присвячена юридичній відповідальності, а в роботі ви розглядаєте лише адміністративну та кримінальну?

Відповідь: Дякую за питання. Ми вирішили зосередити увагу на двох, на нашу думку, ключових видах юридичної відповідальності, пов'язаних із порушенням законодавства про запобігання виникненню і поширенню ОНІХ, які спрямовані на здійснення реального та оперативного впливу з боку держави, а саме: адміністративній та кримінальній. Вибір обумовлюється динамічним

розвитком цих видів відповідальності, який відбувається у співвідношенні один до одного та в тісному міждисциплінарному зв'язку. Проблематика підкріплюється плюралізмом та неоднозначністю науково-теоретичних інтерпретацій, які, в свою чергу, ускладнюють процес практичного застосування та реалізації цих видів відповідальності.

Циганюк Ю.В., доктор юридичних наук, професор, професор кафедри кримінального права та процесу

Питання: У нормативній базі роботи ви зазначили, що використовували КПК України. Яким чином ви його використали у тексті роботи?

Відповідь: Дякую за питання. Тільки у вигляді загальних висновків щодо кримінально-процесуального поняття потерпілого. В самій роботі не кодекс не посилаюсь, тому, мабуть, краще виключити його з нормативної бази.

Нікіфорова Т.І., кандидатка юридичних наук, доцентка, доцентка кафедри кримінального права та процесу:

Питання: Ви пропонуєте делікт створення небезпеки в ч. 1 ст. 325 КК розглядати не як наслідки, а як характеристику діяння та відповідно формулювання «якщо такі дії завідомо могли спричинити поширення цих захворювань» виключити з диспозиції цієї норми. Чи у такому випадку не залишиться безкарним, створення реальної небезпеки поширення інфекційних та масових неінфекційних хвороб?

Відповідь: Дякую за питання. Оскільки санітарні правила та норми встановлюються з метою запобігання виникненню та поширенню інфекційних хвороб, їх порушення створює таку загрозу, а отже створення небезпеки є характеристикою самого діяння. Проте встановлення формального складу кримінального правопорушення, на нашу думку, не сприятиме ефективності боротьби з відповідними хворобами та може створити надмірну навантаженість на судову систему, що й мало місце в період дії карантину. Крім того, процес доведення настання наслідків у виді створення загрози заподіяння шкоди потребує вдосконалення та уніфікації для застосування на практиці, особливо якщо за вчинення тотожних діянь встановлено адміністративну відповідальність. Тому ми пропонуємо в ч.1 ст. 44-3 КУпАП передбачити відповідальність за порушення правил та норм, встановлених з метою запобігання інфекційним та масовим неінфекційним хворобам, а ч. 1 ст. 325 КК України – за такі самі діяння, якщо вони спричинили поширення цих хвороб. Тому якщо порушення відповідних правил та норм створило реальну небезпеку поширення хвороб, то особа буде притягуватися до адміністративної відповідальності.

Налуцишин В.В., доктор юридичних наук, професор, професор кафедри кримінального права та процесу:

Питання: Чи розглядали Ви ці норми за проектом Кримінального кодексу України?

Відповідь: Дякую за питання. Перш за все, згадку про зараження ОНІХ у проекті КК України знаходимо у Загальній частині у статті 1.1.4., де визначаються розміри шкоди здоров'ю. У розумінні статті, зараження ОНІХ або ж її збудником, відноситься до тяжкої шкоди здоров'ю.

У дисертації ми також обґрунтовуємо що зараження ОНІХ може підпадати під поняття «інші тяжкі наслідки» але в своїх пропозиціях ми вказуємо їх як окрему кваліфікуючу ознаку, оскільки пропонуємо відмовитись від оціночного поняття. Прогресивним є і те, що відповідальність за порушення законодавства про запобігання виникненню і поширенню ОНІХ представлена у проєкті КК України у Книзі п'ятій, яка носить назву «Кримінальні правопорушення проти публічного здоров'я», а саме у Розділі 5.1. «Кримінальні правопорушення проти порядку охорони здоров'я людей». Це корелюється із чинним на сьогодні Законом України «Про систему громадського здоров'я».

Налуцишин В.В., доктор юридичних наук, професор, професор кафедри кримінального права та процесу:

Питання: Чи досліджували ви зарубіжний досвід? Що можна імплементувати?

Відповідь: Дякую за питання. Досліджували досвід іноземних держав щодо призначення штрафів, та відмітили диспропорцію у порівнянні з іншими європейськими державами у розмірах адміністративних штрафів за порушення карантинних обмежень, зважаючи на те, що наприклад мінімальний штраф за аналогічне правопорушення у Франції є меншим приблизно у 4 рази, а у Великій Британії – у 6 разів. Тому ми на основі цього аналізу та з урахуванням інших чинників ми також пропонуємо зменшити суми штрафів в ст. 44-3 КУпАП.

Після цього слово було надано рецензентам дисертаційного дослідження.

Доцент кафедри кримінального права та процесу, кандидат юридичних наук, доцент Захарчук В.М. відзначив високий науковий рівень дисертаційного дослідження.

Наукова новизна рецензованої дисертації полягає у тому, що у ній здійснено аналіз кримінального та адміністративного законодавства, теоретичних та прикладних положень, які стосуються юридичної відповідальності за порушення законодавства про запобігання виникненню і поширенню особливо небезпечних інфекційних хвороб. Положення, які висуваються на захист загалом вдало структуровані дисертанткою відповідно до встановлених вимог, є новими або містять значну частку новизни.

Також авторка пропонує нову редакцію статті 325 КК України та ст. 44-3 КУпАП, які передбачають відповідальність за порушення правил запобігання інфекційним та масовим неінфекційним хворобам.

Основні результати дисертації відображені у двох статтях у наукових періодичних виданнях, проіндексованих у базах даних Web of Science Core Collection та/або Scopus, у трьох наукових статтях, які включені до переліку наукових фахових видань України та у семи тезах доповідей на конференціях, що відповідає вимогам, передбаченим постановою Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» від 12 січня 2022 року № 44.

Основні положення дисертації, що виносяться на захист у належному обсязі відображені в анотації до дисертації, а її зміст відповідає встановленим

вимогам. Текст дисертації викладено у науковому стилі, літературною державною мовою.

У дисертації звернення здобувача до ідей, думок інших науковців містять посилання на відповідні джерела. Порушень академічної доброчесності у тексті дисертації рецензентом не виявлено.

Дискусійні положення та зауваження.

1. Оскільки робота стосується проблем юридичної відповідальності за порушення законодавства про запобігання виникненню і поширенню особливо небезпечних інфекційних хвороб, авторці варто було б детальніше розглянути переліки особливо небезпечних інфекційних хвороб та акцентувати увагу на тих, які реально можуть бути поширені в сучасних умовах та при сучасному рівні медичного забезпечення у світі загалом та в Україні зокрема.

2. Авторка акцентує увагу на тому, що головною проблемою інституту юридичної відповідальності у досліджуваній сфері є її низька ефективність, що проявляється у випадках безкарності або невідповідності санкцій вчиненому порушенню, в тому числі відсутність узгодженості між нормами кримінального і адміністративного законодавства, відсутність чітких критеріїв кваліфікації та розмежування правопорушень. Водночас можливо причини полягають в іншому – надмірності кримінальної репресії та неможливості чітко встановити оціночні поняття – наприклад «завідомо могли спричинити».

3. Достатньо дискусійною є пропозиція декриміналізувати відповідальність за дії, які завідомо могли завідомо могли спричинити поширення відповідних захворювань. Адже навіть сама по собі загроза настання наслідків є достатньою для того, щоб діяння було визнане буле визнане суспільно небезпечним. Крім того, це дозволить уникнути відповідальності у випадках свідомого порушення відповідних правил, коли реальних наслідків не настало і жодним чином не стимулюватиме відповідних осіб до дотримання правил запобігання інфекційним та масовим неінфекційним хворобам.

Разом із тим, слід відзначити, що характер наведених міркувань щодо окремих фрагментів роботи не виключає можливості спростування аргументів рецензента та в цілому не знижує наукової цінності представленого наукового дослідження.

Висновки:

1. Дисертація Данілової Анни Вікторівни на тему «Юридична відповідальність за порушення законодавства про запобігання виникненню і поширенню особливо небезпечних інфекційних хвороб», є завершеною науковою працею, в якій отримані нові науково обґрунтовані результати, що у своїй сукупності мають значення для розвитку доктрини кримінального права та правозастосовної практики.

2. Дисертація виконана і оформлена у відповідності до вимог, що передбачені передбачених Порядком підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами і доповненнями від 03 квітня 2019 року № 283), відповідає пунктам 6, 7, 8, 9 Порядку присудження ступеня доктора

філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44.

3. Дисертація здобувачки Данілової Анни Вікторівни може бути допущена до захисту в разовій спеціалізованій вченій раді.

Нікіфорова Т.І., кандидатка юридичних наук, доцентка, доцентка кафедри кримінального права та процесу відзначила високий та глибокий науковий рівень дисертаційного дослідження, який відповідає рівню, змісту, науковим результатам та вимогам, що висунуті для дисертаційних робіт на здобуття ступеня доктора філософії.

Рецензентка зазначила, що обрана здобувачкою тема дисертації має високий ступінь актуальності з огляду на глобальні світові проблеми, в тому числі у сфері охорони громадського здоров'я. За останнє десятиліття світ сколихнули декілька епідемій особливо небезпечних інфекційних хвороб, що забрали життя сотень людей. Розвиток науки, збройні конфлікти, стихійні лиха створюють небезпеку виникнення нових інфекційних захворювань з пандемічним потенціалом. Саме тому міжнародні організації сьогодні розробляють стратегії запобігання пандеміям, в тому числі шляхом формування нормативного регулювання різних заборон і обмежень діяльності людей та відповідальності за їх порушення. Дослідження нормативного регулювання зазначених питань на рівні національного законодавства, його гармонізація з міжнародними нормами мають важливе значення для охорони громадського здоров'я.

Дисертанткою обгрунтовано вибір теми дослідження, правильно визначено об'єкт та предмет. Запропонована структура дисертації дала змогу проаналізувати основні положення адміністративної та кримінальної відповідальності за порушення законодавства про запобігання виникненню і поширенню особливо небезпечних інфекційних хвороб.

Метою роботи авторка визначила формування науково обгрунтованих результатів у вигляді теоретичних висновків та положень, щодо реалізації юридичної відповідальності за порушення законодавства про запобігання виникненню і поширенню особливо небезпечних інфекційних хвороб, зокрема тих, які спричиняють пандемії, а також розробка пропозицій, спрямованих на удосконалення норм чинного законодавства, та покращення практики його реалізації. Для досягнення поставленої мети сформульовано завдання, які відповідають плану дослідження, повністю досягнуті в процесі написання дисертації, що відображено у зроблених висновках та пропозиціях.

В ході дослідження дисертанткою використано загальнонаукові та спеціально-правові методи.

Обгрунтованість та достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, обумовлена тим, що здобувачка ґрунтовно дослідила норми міжнародних та національних нормативно-правових актів, що регулюють питання запобігання виникненню та поширенню особливо небезпечних інфекційних хвороб, норми адміністративного та кримінального

законодавства, які встановлюють відповідальність за порушення відповідного галузевого законодавства, використала достатню кількість наукових джерел, значну емпіричну базу, а саме практику місцевих, апеляційних судів, Верховного та Конституційного Суду.

Таким чином, достовірність та обґрунтованість положень, висновків та рекомендацій, отриманих Даніловою А.В. у дисертаційному дослідженні, забезпечена завдяки використанню достатньої джерельної бази, матеріалів судової практики, правильному поєднанню методів наукового пошуку.

Рецензована робота є комплексним науковим дослідженням проблематики юридичної відповідальності за порушення законодавства про запобігання виникненню і поширенню особливо небезпечних інфекційних хвороб з пандемічним потенціалом.

У межах здійсненого дослідження отримано результати, що мають наукову новизну. Зокрема, слід відзначити ґрунтовне дослідження міжнародного регулювання стандартів у сфері запобігання виникненню та поширенню особливо небезпечних інфекційних хвороб, виділення основних етапів його формування, їх вплив на національне законодавство та необхідність подальшого поглиблення співпраці держав у напрямку запобігання виникненню та поширенню епідемій/пандемій. Крім того, цінне практичне значення має здійснене авторкою розмежування адміністративної та кримінальної відповідальності за порушення законодавства про запобігання виникненню і поширенню особливо небезпечних інфекційних хвороб, наслідком чого стало формування пропозиції щодо внесення змін до КУпАП та КК (підрозділ 3.3. роботи). Слід відзначити також формулювання авторського розуміння тлумачення оціночних кваліфікованих ознак, передбачених ч. 2 ст. 325 КК «загибель людей та інші тяжкі наслідки».

Найпозитивнішим у роботі є те, що усі висновки та рекомендації авторкою викладено у вигляді законопроекту, розміщеного в Додатку Г, є науково обґрунтованими та заслуговують на увагу законодавця.

Основні теоретичні положення, висновки і практичні результати, отримані в процесі роботи над дисертацією Данілової А.В. опубліковано у двох статтях у наукових періодичних виданнях, проіндексованих у базах Scopus, трьох наукових статтях у наукових виданнях, що включені до переліку наукових фахових видань України, а також у восьми тезах доповідей на наукових конференціях, що відповідає вимогам, передбаченим постановою Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» від 12 січня 2022 року № 44.

Основні положення дисертації, що виносяться на захист, у достатньому обсязі відображені в анотації до дисертації, зміст якої відповідає встановленим вимогам. Текст дисертації викладено у науковому стилі, літературною державною мовою.

Аналіз наукових положень, позицій інших науковців у дисертації містить посилання на відповідні джерела. Порушень академічної доброчесності у тексті дисертації не виявлено.

Оформлення дисертації здійснене відповідно до вимог, передбачених наказом МОН України «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» від 12 січня 2017 року № 40, і не викликає зауважень.

Дискусійні положення та зауваження.

По-перше, авторкою обґрунтовано, що порядок встановлення, продовження та скасування карантину, а також вичерпний перелік можливих обмежувальних заходів повинен бути встановлений окремим спеціальним законом про карантин, що є позитивним положенням роботи. Проте доцільно було б розробити хоча б структуру цього закону, визначити його основні положення.

По-друге, авторкою також обґрунтовано необхідність нормативного визначення безпосередньо в КУпАП понять «суб'єкт адміністративного правопорушення» та «посадова особа», проте не запропоновано визначення відповідних термінів.

По-третє, здобувачка пропонує делікт створення небезпеки в ч. 1 ст. 325 КК розглядати не як наслідки, а як характеристику діяння та відповідно формулювання «якщо такі дії завідомо могли спричинити поширення цих захворювань» виключити з диспозиції цієї норми. Проте така пропозиція є дискусійною з огляду на те, що в такому випадку створення реальної небезпеки поширення інфекційних та масових неінфекційних хвороб може залишитися безкарним.

Висловлені зауваження мають дискусійний або рекомендаційний характер та жодним чином не применшують загальну позитивну оцінку дисертаційного дослідження.

Висновки:

1. Дисертація Данілової Анни Вікторівни на тему «Юридична відповідальність за порушення законодавства про запобігання виникненню і поширенню особливо небезпечних інфекційних хвороб», є завершеною науковою працею, в якій отримані нові науково обґрунтовані результати, що у своїй сукупності мають значення для розвитку доктрини адміністративного та кримінального права та правозастосовної практики.

2. Дисертація Данілової А.В. виконана і оформлена відповідно до вимог, передбачених Порядком підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами і доповненнями від 03 квітня 2019 року № 283), відповідає пунктам 6, 7, 8, 9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44.

3. Дисертація здобувачки Данілової Анни Вікторівни може бути допущена до захисту в разовій спеціалізованій вченій раді.

Головуючий на засіданні – завідувач кафедри кримінального права та процесу, к.ю.н., професор Крушинський С. А. зазначив у підсумку, що дисертація Данілової А. В. відповідає вимогам, які ставляться до дисертацій, в тому числі вимогам, передбаченим пунктами 6, 7, 8, 9 Постанови Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», вимогам до оформлення дисертацій, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40, та може бути рекомендована до захисту на здобуття ступеня доктора філософії у галузі знань 08 Право спеціальності 081 Право у разовій спеціалізованій вченій раді.

За результатами обговорення дисертаційної роботи Данілової Анни Вікторівни на тему «Юридична відповідальність за порушення законодавства про запобігання виникненню і поширенню особливо небезпечних інфекційних хвороб» присутні вирішили запропонувати

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертаційного дослідження **Данілової Анни Вікторівни на тему «Юридична відповідальність за порушення законодавства про запобігання виникненню і поширенню особливо небезпечних інфекційних хвороб»** поданої на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 Право у галузі знань 08 Право

Актуальність теми дослідження.

Сучасний етап розвитку України характеризується її становленням та утвердженням як держави демократичної, соціальної та правової, що, в свою чергу, зумовлює потребу гарантування високого рівня суспільного порядку. Визнання необхідності забезпечення прав та свобод людини головним обов'язком держави закріплюється у ст. 3 Конституції України. У цьому контексті важливе місце відводиться вдосконаленню існуючої та формуванню нової законодавчої бази орієнтованої на розвиток та становлення інституту захисту прав людини. Варто наголосити, що важливим є не тільки прийняття демократичного та прогресивного законодавства, а й необхідність налагодження системи ефективної реалізації таких норм, зокрема їх виконання, дотримання та застосування. Одним із ключових елементів підтримки дієвості такої системи виступає юридична відповідальність.

При цьому, однією із пріоритетних сфер правового регулювання, яка сьогодні потребує чіткого та достатнього підкріплення механізмами юридичної відповідальності, виступає охорона громадського здоров'я, яка є важливою складовою національного права усіх європейських країн.

На жаль, доводиться констатувати, що сьогодні Україна займає лідируючі позиції за рівнем захворюваності на такі особливо небезпечні інфекційні хвороби як туберкульоз та СНІД. Досі реєструються випадки таких особливо небезпечних

інфекційних хвороб: холери, туляремії, бруцельозу, сказу, кліщового вірусного енцефаліту, геморагічної гарячки з нирковим синдромом. У межах цієї дисертаційної роботи зосереджено увагу на розгляді відповідальності за поширення саме тих хвороб, які мають пандемічний потенціал. Тобто не лише тих, які мають важкий перебіг та високий відсоток смертності, але тих, які виникають раптово, надзвичайно легко та швидко передаються, спричиняючи неконтрольовані масові ураження.

Період стрімкого поширення COVID-19 в Україні став найбільш яскравим прикладом поширення ОНІХ, який показав, що держава і суспільство не були повною мірою готові до ситуації яка склалася. Про це свідчить суперечлива практика правозастосування, яка і стала підґрунтям нашого дослідження, для напрацювання рекомендацій з удосконалення юридичної відповідальності за порушення законодавства про запобігання виникненню і поширенню ОНІХ.

Таким чином, проблема боротьби з ОНІХ, які можуть спричинити пандемії, на сучасному етапі є однією з пріоритетних для збереження здоров'я населення. Очевидним є те, що подальший перебіг ситуацій, пов'язаних з поширенням хвороб, має контролюватися і неодмінно обумовлюватиме необхідність оперативного реагування з метою забезпечення належного рівня інфекційної безпеки та збереження життя і здоров'я населення, важливою ланкою цього процесу є дієвий інститут юридичної відповідальності за порушення законодавства про запобігання виникненню і поширенню особливо небезпечних інфекційних хвороб.

Дослідженням питань юридичної відповідальності за порушення законодавства про запобігання виникненню і поширенню ОНІХ займалися П. П. Андрушко, Л. П. Брич, В. І. Борисов, А. А. Вознюк, О. М. Волуйко, В. О. Гацелюк, Н. О. Гуторова, Я. О. Дякін, Д. П. Євтєєва, Ю. Ю. Забуга, З. А. Загинеї-Заболотенко, В. М. Захарчук, О. І. Зозуля, С. С. Ковальова, А. Є. Краковська, В. В. Крикун, Н. А. Литвин, С. О. Мазепа, В. М. Мельник, В. І. Мотиль, В. В. Налуцишин, Т. І. Нікіфорова, А. В. Проколова, О. О. Пунда, М. В. Савчин, М. А. Самбор, С. С. Чернявський та інші.

Однак питання комплексної правової характеристики юридичної відповідальності за порушення законодавства про запобігання виникненню і поширенню ОНІХ, які мають пандемічний потенціал досі не ставало спеціальним предметом досліджень вчених.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження виконане у межах науково-дослідних робіт Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова, зокрема, «Управлінські та правові засади забезпечення сталого розвитку України як європейської держави» (номер державної реєстрації 0117U000103), «Забезпечення прав людини у сфері боротьби зі злочинністю» (номер державної реєстрації 0117U000106) та «Тенденції розвитку держави і права в сучасному світі» (номер державної реєстрації) (номер державної реєстрації 0124U001009).

Мета і завдання дослідження. Метою дисертаційної роботи є формування науково обґрунтованих результатів у вигляді теоретичних висновків та положень, щодо реалізації юридичної відповідальності за порушення

законодавства про запобігання виникненню і поширенню особливо небезпечних інфекційних хвороб, зокрема тих, які спричиняють пандемії, а також розробка пропозицій, спрямованих на удосконалення норм чинного законодавства, та покращення практики його реалізації.

Досягнення вищезазначеної мети зумовило постановку таких завдань:

- розкрити стан наукової розробленості проблеми юридичної відповідальності за порушення законодавства про запобігання виникненню і поширенню ОНІХ;

- дослідити становлення та розвиток юридичної відповідальності за порушення законодавства у сфері запобігання виникненню і поширенню ОНІХ;

- визначити місце юридичної відповідальності за порушення законодавства про запобігання виникненню і поширенню ОНІХ у загальній системі юридичної відповідальності;

- дослідити міжнародно-правові стандарти у сфері запобігання виникненню і поширенню ОНІХ та їх вплив на національне законодавство України;

- розкрити структуру та зміст юридичного складу адміністративного правопорушення, пов'язаного з порушенням законодавства у сфері запобігання виникненню і поширенню ОНІХ;

- охарактеризувати заходи адміністративно-правового примусу, що застосовуються у разі порушення законодавства у сфері запобігання виникненню і поширенню ОНІХ;

- здійснити кримінально-правову характеристику порушення законодавства про запобігання виникненню і поширенню ОНІХ;

- визначити систему та особливості застосування заходів кримінально-правового характеру щодо осіб, які порушили законодавство про запобігання виникненню і поширенню ОНІХ;

- здійснити розмежування адміністративного та кримінального правопорушення, встановлених за порушення законодавства у сфері запобігання виникненню і поширенню ОНІХ;

- розробити пропозиції щодо вдосконалення правового регулювання адміністративної та кримінальної відповідальності у зазначеній сфері.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини, що виникають у сфері юридичної відповідальності за порушення законодавства щодо запобігання виникненню і поширенню ОНІХ із пандемічним потенціалом.

Предметом дослідження є нормативно-правові засади, теоретико-правові аспекти та механізми реалізації юридичної відповідальності за порушення законодавства щодо запобігання виникненню і поширенню ОНІХ із пандемічним потенціалом.

Методи дослідження. Методологічну основу дисертаційного дослідження становить система загальнонаукових та спеціально-правових методів, що забезпечила комплексність, об'єктивність і достовірність результатів. Вибір методів визначено метою, завданнями, об'єктом і предметом дослідження.

Діалектичний метод (розділ 1) дозволив розглядати юридичну відповідальність за порушення законодавства у сфері запобігання ОНІХ у

взаємозв'язку з іншими правовими інститутами та процесами її реалізації. Метод аналізу застосовано у всіх розділах для виявлення ознак, структури та функціонального призначення юридичної відповідальності. Метод синтезу (підрозділи 1.3 і 3.3) допоміг сформувати цілісне уявлення про взаємодію адміністративної та кримінальної відповідальності та їх вплив на законність у сфері охорони здоров'я. Метод узагальнення використано для систематизації та критичного осмислення наукових підходів і формування власної позиції.

Серед спеціально-правових методів застосовано: догматичний (розділи 2–3) для аналізу чинного законодавства, системно-структурний (підрозділи 1.3 і 3.3) для дослідження взаємозв'язку елементів юридичної відповідальності, функціональний (розділ 1) для характеристики її превентивного та регулятивного потенціалу, порівняльно-правовий (підрозділ 1.4) для зіставлення українського та міжнародного законодавства, історико-правовий (підрозділ 1.2) для простеження розвитку інституту відповідальності від радянського періоду до сьогодення. Статистичний метод (розділи 2–3) застосовано для кількісного аналізу судової практики та даних Державної судової адміністрації. Метод моделювання (підрозділ 3.3) використано для формулювання пропозицій щодо вдосконалення законодавства у сфері адміністративної та кримінальної відповідальності.

Наукова новизна отриманих результатів. Дисертаційна робота є одним із перших у вітчизняній науці комплексних спеціальних досліджень, в якому розглянуто доктринальні і прикладні проблеми кримінальної та адміністративної відповідальності за порушення законодавства щодо запобігання виникненню і поширенню ОНІХ із пандемічним потенціалом. Основні результати дослідження, що характеризуються науковою новизною, мають як теоретичне, так і практичне значення, зокрема:

вперше:

1) у результаті наукового дослідження міжнародного регулювання стандартів у сфері запобігання виникненню та поширенню ОНІХ виділено три основних етапи розвитку такого правового регулювання;

2) обґрунтовано, що оскільки карантин являє собою правовий режим, який обмежує основні права та свободи людини, порядок його встановлення, продовження та скасування, а також вичерпний перелік можливих обмежувальних заходів повинен бути встановлений окремим спеціальним законом про карантин;

3) аргументовано, що формулювання в ч. 1 ст. 325 КК України «завідомо могли спричинити поширення цих захворювань» слід розуміти як «делікт створення небезпеки в широкому значенні» та характеризує діяння, а не наслідки кримінального правопорушення і вступає в конкуренцію зі ст. 44-3 КУпАП, а тому наслідки в ч. 1 ст. 325 КК України слід передбачити лише у виді заподіяння реальної шкоди, а саме поширення відповідних хвороб;

4) доведено, що поширення ОНІХ слід кваліфікувати за ч. 2 ст. 325 КК України як спричинення інших тяжких наслідків, оскільки ОНІХ - це хвороби, для яких характерним є високий рівень смертності, що свідчить про небезпеку цих хвороб для життя людини;

підприємницьку діяльність, а отже повинні нести й рівнозначну відповідальність, тому в ст. 44-3 КУпАП відповідальність ФОП слід прирівняти до відповідальності посадових осіб;

13) доктринальний підхід, згідно з яким «інші тяжкі наслідки» в ч. 2 ст. 325 КК України потрібно визначати у логіко-семантичному тлумаченні цього поняття, єдиною альтернативою якого є загибель людей, враховуючи безпосередній об'єкт цього злочину, а тому під ними слід розуміти лише фізичну шкоду;

14) позиція, що застосування в ч. 2 ст. 325 КК України оціночного поняття «інші тяжкі наслідки» не сприяє єдності судової практики, часто порушує принцип правової визначеності, а тому слід відмовитися від цієї конструкції та передбачити кваліфікуючі та особливо кваліфікуючі ознаки у виді конкретної шкоди життю та здоров'ю;

15) пропозиція, що назва ст. 44-3 КУпАП повинна бути узгоджена з диспозицією частини першої, оскільки сьогодні вона є значно вужчою за змістом.

Практичне значення отриманих результатів. Практична цінність отриманих результатів зумовлена їхньою науково-теоретичною значущістю та прикладним характером. Результати дослідження можуть бути використані у:

– *нормотворчій діяльності* – під час підготовки пропозицій щодо вдосконалення положень КК України, КУпАП, законів України у сфері протидії виникненню та поширенню ОНІХ, а також у процесі розроблення проєктів нових нормативно-правових актів, спрямованих на підвищення ефективності механізмів юридичної відповідальності;

– *правозастосовній практиці* – для забезпечення єдності тлумачення та застосування норм адміністративного й кримінального права судами, органами досудового розслідування, прокуратурою та органами виконавчої влади, які реалізують державну політику у сфері охорони громадського здоров'я та біобезпеки;

– *освітній і науковій діяльності* – при викладанні навчальних дисциплін «Кримінальне право», «Адміністративне право», «Медичне право», «Міжнародне право охорони здоров'я», «Теорія права та прав людини» а також для підготовки наукових і навчально-методичних матеріалів з питань юридичної відповідальності у сфері запобігання ОНІХ;

– *експертно-аналітичній роботі* – для підготовки висновків, рекомендацій і аналітичних довідок щодо удосконалення правового регулювання, зокрема у частині співвідношення адміністративної та кримінальної відповідальності.

Практична цінність отриманих результатів полягає у розробленні науково обґрунтованих пропозицій, спрямованих на вдосконалення законодавчих механізмів притягнення до юридичної відповідальності за порушення законодавства про запобігання виникненню та поширенню ОНІХ, підвищення ефективності діяльності уповноважених органів у зазначеній сфері, а також зміцнення правових засад державної політики у сфері громадського здоров'я.

Особистий внесок здобувача. Положення, що містяться у дисертаційному дослідженні та становлять його наукову новизну, розроблені авторкою

самостійно. У дисертації не використовуються наукові ідеї та розробки, що належать співавторам опублікованих праць. Особистий внесок дисертантки у тезах доповідей у співавторстві з О. М. Омельчуком становить 50 %, у науковій статті опублікованій у співавторстві з О. М. Омельчуком та І.В. Шевчук становить 33%, у науковій статті опублікованій у співавторстві з О.М. Омельчуком, Н.М. Плисюк, Л.В. Омельчук та В.А. Морозом становить 20%.

Апробація результатів дисертації.

Основні положення, теоретичні висновки та практичні рекомендації, сформульовані в дисертації, були апробовані на міжнародних та університетських науково-практичних конференціях, серед яких: Міжнародна науково-практичної конференції «Дев'ятнадцять юридичні читання» (м. Хмельницький, 23 жовтня 2020 р.), XXV щорічна звітна наукової конференція науково-педагогічних працівників, докторантів та аспірантів Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова (м. Хмельницький, 18 лютого 2021 року), Міжнародна науково-практичної інтернет-конференції «Діджиталізація та права людини» (м. Хмельницький, 30 березня, 2021 року), Міжнародна науково-практична конференція «Теоретико-прикладні проблеми юридичної науки на сучасному етапі реформування кримінальної юстиції (пам'яті В.П. Колгана)» (м. Хмельницький, 27 травня 2022 року), Міжнародна науково-практична конференція «Modern research in world science» (м. Куновіце, Чеська Республіка, 17-18 червня 2022 року), Міжнародна науково-практична конференція «Двадцять треті осінні юридичні читання» (м. Хмельницький, 18 жовтня 2024 року), Міжнародна науково-практична конференція «Теоретико-прикладні проблеми юридичної науки на сучасному етапі реформування кримінальної юстиції» (м. Хмельницький, 30 травня 2025 року), II Міжнародна науково-практична конференція «Державна митна політика України: відповідь на глобальні виклики та перспективи міжнародного співробітництва» (м. Хмельницький, 10 червня 2025 року).

Публікації.

Результати дисертації опубліковані у двох статтях у наукових періодичних виданнях, проіндексованих у базах Scopus, трьох наукових статтях у наукових виданнях, що включені до переліку наукових фахових видань України, а також у восьми тезах доповідей на наукових та науково-практичних конференціях.

Список опублікованих праць за темою дисертації:

Статті у наукових періодичних виданнях, проіндексованих у базах даних Web of Science Core Collection та/або Scopus

1. Omelchuk O. M., Shevchuk I. V., Danilova A. V. The impact of COVID-19 pandemic on improving the legal regulation of protection of human right to health. *Wiadomości Lekarskie*. 2020. Tom II. №. 12. P. 2768–2772. URL: <https://wiadlek.pl/wp-content/uploads/archive/2020/WLek202012211.pdf> (особ. внесок – 33 %).

DOI: 10.36740/WLek202012211

2. Omelchuk O. M., Plysiuk N. M., Omelchuk L. V., Danilova A. V., Moroz V. A. Criminal liability for violation of quarantine regulations in the context of the spread of COVID-19. *Medicine and Law*. 2021. 40 (2). P. 209–218. (особ. внесок – 20 %)

URL : <https://zenodo.org/records/17584758> (особ. внесок – 20 %)

DOI: 10.5281/zenodo.17584758

Статті у наукових фахових виданнях України:

3. Данілова А. В. Діалектичний характер юридичної відповідальності за порушення законодавства про запобігання виникненню і поширенню особливо небезпечних інфекційних хвороб. *Університетські наукові записки*. 2022. № 3 (87). С. 59–72. URL: https://unz.univer.km.ua/article/view/87_59-72

DOI: 10.37491/UNZ.87.5

4. Данілова А. В. Генеза юридичної відповідальності за порушення законодавства про запобігання виникненню і поширенню особливо небезпечних інфекційних хвороб: кримінально правовий та адміністративно правовий аспект. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 2. С. 544–549.

URL : http://www.lsej.org.ua/2_2023/129.pdf

DOI: 10.32782/2524-0374/2023-2/129

5. Данілова А. В. Проблеми застосування санкції за статтею 325 Кримінального кодексу України: перспективи в сучасній судовій практиці. *Економіка. Фінанси. Право*. 2025. № 9. С. 27–31.

URL : <http://efp.in.ua/uk/journal-item/382>

DOI: 10.37634/efp.2025.9.5

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

6. Данілова А. В. Адміністративна відповідальність за порушення правил карантину. Актуальні проблеми юридичної науки: збірник тез міжнародної науково-практичної конференції «Дев'ятнадцяті юридичні читання» (м. Хмельницький, 23 жовтня 2020 р.). Хмельницький: Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова. 2020. С. 92–95. URL : <https://surl.li/xjmaaz>

7. Данілова А. В. Право засуджених на охорону здоров'я в умовах пандемії COVID-19: вітчизняний та зарубіжний досвід. Управлінські та правові засади забезпечення розвитку України як європейської держави: збірник тез XXV щорічної звітної наукової конференції науково-педагогічних працівників, докторантів та аспірантів Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова (м. Хмельницький, 18 лютого 2021 року). Хмельницький: Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова, 2021. С. 30–32. URL : <https://surl.li/wobadb>

8. Данілова А. В. Використання цифрових технологій у боротьбі з пандемією: збірник тез Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Діджиталізація та права людини» (м. Хмельницький, 30 березня, 2021 року). Хмельницький : Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова. 2021. С. 111–113. URL : <https://surl.li/awemvi>

9. Данілова А. В. Кримінально-правова характеристика суб'єкта злочину, передбаченого статтею 325 Кримінального кодексу України : збірник тез

5) обґрунтовано, що звільнення особи, яка вчинила кримінальне правопорушення, передбачене ст. 325 КК України, від кримінальної відповідальності за ст. 46 КК України не допускається, оскільки шкода заподіюється не лише приватним інтересам, але й публічним, а також зважаючи на відмінність між кримінально-процесуальним та кримінально-правовим поняттям потерпілого;

6) аргументовано, що формулювання діяння в ч. 1 ст. 44-3 КУпАП та ч. 1 ст. 325 КК України повинно бути однаковим, враховуючи єдність об'єкту адміністративно-правового та кримінально-правового посягання та сформульовано наступним чином “порушення встановлених відповідно до закону правил запобігання виникненню та поширенню інфекційних та масових неінфекційних хвороб”;

удосконалено:

7) визначення суб'єкта кримінального правопорушення, передбаченого ст. 325 КК України як загального із наявністю додаткових ознак, а саме будь-яка особа, на яку відповідно до законодавства покладено обов'язок дотримуватися правил та норм, встановлених з метою запобігання епідемічним та іншим інфекційним хворобам, а також масовим неінфекційним захворюванням (отруєнням) і боротьби з ними;

8) підхід щодо побудови санкцій адміністративного та кримінального правопорушення із врахуванням координаційних зв'язків між адміністративним та кримінальним правом, щоб узгодити адміністративне та кримінальне законодавства відповідно до рівнів ступеня тяжкості правопорушень одного виду. На основі цього запропоновано основний склад кримінального правопорушення передбачити як нетяжкий злочин, кваліфікований (особливо кваліфікований) - як тяжкий злочин, а відповідальність за адміністративне правопорушення, враховуючи рівень суспільної шкідливості діяння, встановити на рівні кримінального проступку;

9) положення про те, що діяння в ч. 1 ст. 44-3 КУпАП виражено в одній формі – порушенні норм нормативно-правових актів різних рівнів (закони, підзаконні акти, рішення органів місцевого самоврядування) з питань запобігання виникненню та поширенню інфекційних хвороб, а не в трьох формах, залежно від рівня нормативно-правового акту;

10) положення про те, що основний безпосередній об'єкт адміністративного правопорушення, передбаченого ст. 44-3 КУпАП та кримінального правопорушення, передбаченого ст. 325 КК України частково співпадає, а саме в ст. 44-3 КУпАП – це суспільні відносини у сфері охорони здоров'я населення від інфекційних хвороб, в ст. 325 КК України - це суспільні відносини у сфері охорони здоров'я населення від інфекційних та масових неінфекційних хвороб;

набули подальшого розвитку:

11) правова позиція щодо необхідності нормативного визначення безпосередньо в КУпАП понять «суб'єкт адміністративного правопорушення» та «посадова особа»;

12) думка, що фізичні особи-підприємці наділяються рівнозначними правами та обов'язками з юридичними особами, якщо вони здійснюють

Міжнародної науково-практичної конференції «Теоретико-прикладні проблеми юридичної науки на сучасному етапі реформування кримінальної юстиції (пам'яті В. П. Колгана)» (м. Хмельницький, 27 травня 2022 року). Хмельницький : Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова, 2022. С. 13–15. URL : <https://surl.li/yokjzz>

10. Данілова А. В. Вплив ВООЗ на протидію виникненню та поширенню особливо небезпечних інфекційних хвороб в умовах воєнного стану: збірник тез доповідей Міжнародної науково-практичної конференції «Modern research in world science» (м. Куновіце, Чеська Республіка, 17-18 червня 2022 року) Куновіце : Академія ГУСПОЛ, 2022. С.175–178. URL : <https://surl.li/wkbpwg>

11. Омельчук О. М., Данілова А. В. Правові аспекти завершення пандемії Covid-19 та їх вплив на кримінальну відповідальність: питання кваліфікації діянь за статтею 325 Кримінального кодексу України: збірник тез Міжнародної науково-практичної конференції «Двадцять треті осінні юридичні читання» (м. Хмельницький, 18 жовтня 2024 року). Хмельницький: Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова, 2024. С. 163–164. URL : <https://surl.li/bptqlr> (особ. внесок – 50 %).

12. Данілова А. В. Правові засади забезпечення громадського порядку під час карантинних заходів: досвід правоохоронної системи у протидії поширенню особливо небезпечних інфекційних хвороб: збірник тез Міжнародної науково-практичної конференції «Теоретико-прикладні проблеми юридичної науки на сучасному етапі реформування кримінальної юстиції» (м. Хмельницький, 30 травня 2025 року). Хмельницький: Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова, 2025. С. 198–199. URL : <https://surl.lu/bwmcdu>

13. Данілова А. В. Правове регулювання митного контролю в умовах поширення особливо небезпечних інфекційних хвороб: на шляху до стійкої системи національного реагування: збірник матеріалів II Міжнародної науково-практичної конференції «Державна митна політика України: відповідь на глобальні виклики та перспективи міжнародного співробітництва» (м. Хмельницький, 10 червня 2025 року). Хмельницький : Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова, 2025. С. 92–94. URL : <https://surl.li/izbhzq>

Оцінка мови та стилю дисертації. Дисертація написана грамотною українською мовою, стиль викладення матеріалу відповідає прийнятому в науковій літературі.

Дані про відсутність текстових запозичень та порушень академічної доброчесності (академічного плагіату, самоплагіату, фабрикації, фальсифікації). Під час виконання дисертаційного дослідження аспірантка дотримувалася основних засад академічної доброчесності, які закріплено у п. 2.3.3 Кодексу академічної доброчесності Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова, а саме: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного й підсумкового контролю результатів навчання (до осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їх індивідуальних потреб і можливостей); посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;

дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації; інші дії, які сприяють забезпеченню довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень.

Відповідність дисертації науковій спеціальності. Дисертаційна робота Данілової Анни Вікторівни на тему «Юридична відповідальність за порушення законодавства про запобігання виникненню і поширенню особливо небезпечних інфекційних хвороб» відповідає галузі знань 08 Право спеціальності 081 Право.

Рекомендація дисертації до захисту. Дисертаційна робота Данілової Анни Вікторівни є одним із перших у вітчизняній науці спеціальних комплексних досліджень юридичної відповідальності за порушення законодавства про запобігання виникненню і поширенню особливо небезпечних інфекційних хвороб, які мають пандемічний потенціал. Водночас, дисертації притаманні окремі дискусійні моменти. Щодо неї може бути висловлено окремі зауваження, які, однак, не впливають на якість розкриття теми роботи та загальну позитивну оцінку.

Дисертація Данілової Анни Вікторівни на тему «Юридична відповідальність за порушення законодавства про запобігання виникненню і поширенню особливо небезпечних інфекційних хвороб» відповідає вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами і доповненнями від 03 квітня 2019 року № 283), пунктам 6, 7, 8, 9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, та може бути рекомендована до захисту в разовій спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 081 Право.

УХВАЛЕНО:

1. Затвердити висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертаційного дослідження Данілової Анни Вікторівни «Юридична відповідальність за порушення законодавства про запобігання виникненню і поширенню особливо небезпечних інфекційних хвороб», поданого на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 Право у галузі знань 08 Право.

2. Констатувати, що за актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною цінністю здобутих результатів дисертація Данілової Анни Вікторівни «Юридична відповідальність за порушення законодавства про запобігання виникненню і поширенню особливо небезпечних інфекційних хвороб» відповідає спеціальності 081 Право та вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою

Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами і доповненнями від 03 квітня 2019 року № 283), пунктам 6, 7, 8, 9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44.

3. Рекомендувати дисертацію Данілової Анни Вікторівни «Юридична відповідальність за порушення законодавства про запобігання виникненню і поширенню особливо небезпечних інфекційних хвороб» до захисту на здобуття ступеня доктора філософії у разовій спеціалізованій раді за спеціальністю 081 Право.

Професорсько-викладацький склад кафедри кримінального права та процесу та кафедри конституційного, адміністративного та фінансового права проголосував:

«за» – 20; «проти» – 0; «утримались» – 0.

Головуючий на засіданні:

кандидат юридичних наук,
професор, завідувач кафедри
кримінального права та процесу
Хмельницького університету
управління та права
імені Леоніда Юзькова

Сергій КРУШИНСЬКИЙ

